

Sygn. akt IV 1 Ka 316/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lipca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział IV Karny Odwoławczy, Sekcja ds. postępowań szczególnych i wykroczeń w składzie:

Przewodniczący: SSO Jadwiga Żmudzka

Protokolant: sekretarz sądowy Karolina Śpiewak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 lipca 2015 roku sprawy

J. K. (1)

syna S. i E. z domu M., ur. (...)roku

obwinionego o wykroczenia z art. 283 § 1 kp, art. 282 § 1 pkt 3 kp, art. 282 § 1 pkt 1 kp,

z powodu apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego,

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Krowodrzy w Krakowie, IX Wydział Karny z dnia 9 marca 2015 roku, sygn. akt IX W 1032/13/K,

I. zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że:

1. w punkcie I z opisu czynu eliminuje słowa „K. I. w okresie od dnia 30.08.2012 r. do dnia 30.04.2013 r.” i podwyższa wymierzoną oskarżonemu grzywnę do kwoty 3000 zł (trzech tysięcy złotych),
2. uchyla punkt II zaskarżonego wyroku i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Rejonowemu dla Krakowa - Krowodrzy w Krakowie do ponownego rozpoznania,
3. w punkcie III obniża zasądzoną na rzecz Skarbu Państwa kwotę do 100 (stu) złotych i określa, że stanowi ona zryczałtowane wydatki za postępowanie przed Sądem pierwszej instancji oraz uchyla rozstrzygnięcie zawarte w tym punkcie o obciążeniu Skarbu Państwa kosztami postępowania w części umarzającej,

II. w pozostałym zakresie przedmiotowy wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 50 (pięćdziesiąt) złotych tytułem zryczałtowanych wydatków za postępowanie odwoławcze oraz kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem opłaty za obie instancje.

SSO Jadwiga Żmudzka

Sygn. akt IV 1 Ka 316/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 24 lipca 2015 roku

J. K. (1) został obwiniony o to, że:

1. będąc współnikiem spółki komandytowej (...)spółka komandytowa, ul. (...), (...) K. – komplementariuszem, dopuścił do pracy pracowników bez orzeczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku: W. S.

w okresie od 2.01.2013 r. do dnia 26.08.2013 r.; J. K. (2) w okresie od dnia 30.08.2012 r. do dnia 22.08.2013 r.; J. H. w okresie od dnia 30.08.2012 r. do dnia 20.08.2013 r.; K. W. w okresie od dnia 30.08.2012 r. do dnia 8.11.2012 r., P. F. w okresie od dnia 30.08.2012 r. do dnia 20.08.2013 r.; K. I. w okresie od dnia 30.08.2012 r. do dnia 30.04.2013 r.

tj. o wykroczenie z art. 283§1 k.p.

2. będąc współnikiem spółki komandytowej(...)spółka komandytowa, ul. (...), (...) K.– komplementariuszem, nie wydał świadectwa pracy W. G. w okresie od 1.02.2013r. do dnia 31.07.2013 r.

tj. o wykroczenie z art. 282§1 pkt. 3 k.p.

3. będąc współnikiem spółki komandytowej (...) spółka komandytowa, ul. (...), (...) K. – komplementariuszem, nie wypłacił pracownicy W. G. wynagrodzenia za pracę za styczeń 2013r., w kwocie 5 000 zł brutto – w okresie od 11.02.2013 r. – do dnia 31.07.2013 r.

tj. o wykroczenie z art. 282§1 pkt. 1 k.p.

4. będąc współnikiem spółki komandytowej (...) spółka komandytowa, ul. (...), (...) K. – komplementariuszem, nie wypłacił ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy W. G., w okresie od 2.01.2013 r. do 31.07.2013 r., w kwocie 8.844, 48 zł brutto (naliczonej na liście płac)

tj. o wykroczenie z art. 282§1 pkt. 1 k.p.

Sąd Rejonowy dla Krakowa Krowodrzy w Krakowie w IX Wydziale Karnym wyrokiem z dnia 9 marca 2014r. sygn. akt IX W 1032/13/K orzekł w tym przedmiocie następująco:

I. obwinionego J. K. (1) uznaje za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt. 1 wniosku o ukaranie eliminując z jego opisu słowa „K. W. w okresie od dnia 30.08.2012 r. do dnia 8.11.2012 r.”, stanowiącego wykroczenie z art. 283§1 k.p. i za to na mocy powołanego przepisu ustawy wymierza obwinionemu karę 1.000 (jeden tysiąc) złotych grzywny,

II. na podstawie art. 62§2 k.p.w. w zw. z art. 5§1 pkt. 4 k.p.w. w zw. z art. 45§1 k.w. umarza postępowanie o to, że:

- będąc współnikiem spółki komandytowej (...) spółka komandytowa, ul.(...), (...) K. – komplementariuszem, nie wydał świadectwa pracy W. G. w okresie od 1.02.2013r. do dnia 31.07.2013 r. tj. o wykroczenie z art. 282§1 pkt. 3 k.p.

- będąc współnikiem spółki komandytowej (...) spółka komandytowa, ul. (...), (...) K.– komplementariuszem, nie wypłacił pracownicy W. G. wynagrodzenia za pracę za styczeń 2013r., w kwocie 5 000 zł brutto – w okresie od 11.02.2013 r. – do dnia 31.07.2013 r. tj. o wykroczenie z art. 282§1 pkt. 1 k.p.

- będąc współnikiem spółki komandytowej (...) spółka komandytowa, ul. (...), (...)K. – komplementariuszem, nie wypłacił ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy W. G., w okresie od 2.01.2013 r. do 31.07.2013 r., w kwocie 8.844, 48 zł brutto (naliczonej na liście płac) tj. o wykroczenie z art. 282§1 pkt. 1 k.p.

III. na podstawie art. 118§1 k. p. w. zasądza od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 200 (dwustu) złotych tytułem kosztów sądowych w części skazującej i na podstawie art. 119 k.p.w. w zw. 627 k.p.k. zasądza od obwinionego na rzecz oskarżycielki posiłkowej W. G. zwrot kwoty 1.295,20 (jeden tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt pięć i 20/100) złotych tytułem wydatków oraz na podstawie art. 118§2 k.p.w. w części umarzającej koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł oskarżyciel publiczny i zarzucił:

- błędną wykładnię prawa materialnego art. 282§1 pkt. 1 i art. 282§1 pkt. 3 Kodeksu pracy w zakresie pojęcia wykroczenia trwałego,

- rażąco niewspółmierność orzeczonej kary w stosunku do liczby popełnionych wykroczeń, z których każde jest zagrożone karą do 30 tysięcy złotych, znacznego stopnia społecznej szkodliwości czynu, jakiego sprawca się dopuścił oraz w relacji do celów jakie kara ta winna spełnić w zakresie prewencji szczególnej i społecznej oddziaływania. Wyrokowi zarzucił:

- błędną datę wyroku.
- błędne twierdzenie o procesie toczonym w trybie postępowania nakazowego,
- bezpodstawną przewlekłość postępowania która zagraża przedawnienie orzekania,
- bezpodstawne umorzenie postępowania w zakresie zarzutu nr 2, dotyczącego niewydania świadectwa pracy w okresie od 1.02.2013 r. do 31.07.2013 r.
- bezpodstawne umorzenie postępowania w zakresie zarzutu nr 3, polegającego na niewypłaceniu wynagrodzenia za styczeń 2013 r. w okresie od 11.02.2013 r. do 31.07.2013 r.
- bezpodstawne umorzenie postępowania w zakresie zarzutu nr 4, polegającego na niewypłaceniu ekwiwalentu urlopowego w okresie od 2.01.2013 r. do 31.07.2013 r.

Apelujący wniósł o:

- uchylenie wadliwego wyroku i merytoryczne rozpoznanie sprawy
- zmianę zaskarżonego orzeczenia w zaskarżonej części, poprzez znaczne zaostrenie orzeczonej kary.
- rozpoznanie sprawy w terminie pozwalającym na zapobieżenie upłygnięciu terminu przedawnienia karalności czynu, albo uchylenie wadliwego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji wraz z wytycznymi co do dalszego toku postępowania - z uwzględnieniem powyższego.

Sąd Odwoławczy rozważył, co następuje:

Apelacja wniesiona przez Państwową Inspekcję Pracy była zasadna, skutkując zmianą zaskarżonego wyroku, choć jeden zarzut dotyczący przewlekłości postępowania nie jest trafny.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, iż Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny, nie dopuszczając się błędu w tych ustaleniach. Zebrany w sprawie materiał dowodowy został poddany analizie zgodnej z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego. W pisemnych motywach wyroku, Sąd I instancji odniósł się do wszystkich przeprowadzonych i ujawnionych w toku rozprawy dowodów, uzasadniając w sposób wyczerpujący, którym dowodom i dlaczego dał wiarę. Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena dowodów jest zatem oceną swobodną, a nie dowolną, dokonaną w oparciu o dyrektywy przewidziane w art. 7 k.p.k. i jako taka pozostaje pod ochroną tego przepisu. Sąd Rejonowy uwzględnił przy wyrokowaniu całokształt materiału dowodowego ujawnionego na rozprawie, oceniając zgromadzone dowody zgodnie z wyrażoną w art. 4 k.p.k. zasadą obiektywizmu. W ocenie Sądu Okręgowego, na tle prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sprawy, Sąd I instancji prawidłowo zakwalifikował zachowania obwinionego jako wykroczenia z art. 282 § 1 pkt 1 i 3 k.p. oraz art. 283 § 1 k.p.

Trafny jest zarzut błędnej wykładni art. 282 § 1 pkt 1 kodeksu pracy i art. 282 § 1 pkt 3 kodeksu pracy w zakresie pojęcia wykroczenia trwałego.

Wbrew stanowisku Sądu I instancji, wykroczenia z art. 282 § 1 pkt 1 k.p. polegające na niewypłaceniu W. G. w ustalonym okresie wynagrodzenia za pracę, a także niewypłaceniu ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy W. G. są wykroczeniami trwałymi, definiowanymi jako cały okres bezprawnej aktywności sprawcy. Sąd Odwoławczy podziela w pełni pogląd wyrażony w opracowaniu Kierownika Katedry Prawa Karnego Uniwersytetu Jagiellońskiego,

stanowiącego załącznik do apelacji Państwowej Inspekcji Pracy, iż odnośnie wykroczenia trwałego jest to cały okres bezprawnej aktywności sprawcy lub okres, w którym utrzymuje się sprzeczny z prawem stan. W opracowaniu tym podkreślono, że nie budzi wątpliwości, że w odniesieniu do czynów opisanych w szeregu przepisów Kodeksu pracy, w szczególności art. 282 § 1 pkt 3 tej ustawy, początkiem biegu terminu przedawnienia karalności jest moment, w którym aktywność sprawcy ustała lub sprzeczny z wymogami prawa stan został usunięty – a więc - we wskazanym przykładzie moment wydania pracownikowi świadectwa pracy. W powołanym przez skarżącego komentarzu T. M. Nycza słusznie podnosi się, że nie wypłacenie wynagrodzenia w wymaganym terminie jest wykroczeniem o charakterze trwałym. Oznacza to, że stan bezprawny istnieje cały czas, dopóki wynagrodzenie czy inna należność nie zostanie pracownikowi wypłacona. Użyty w przepisie zwrot podkreślający wypłacenie wynagrodzenia w wymaganym terminie jest jedynie zaakcentowaniem, że z punktu widzenia penalizacyjnego istotne znaczenie ma nie tylko sam fakt wypłacenia wynagrodzenia, ale także terminowość tej czynności, zgodna z przepisami prawa pracy. Dobrem chronionym nie jest jednak sam termin wypłaty wynagrodzenia, ale termin i należność, stanowiąca podstawowy ekwiwalent za świadczoną pracę. Wykroczeniem jest więc zarówno niewypłacanie określonej należności w wymaganym terminie, w sytuacji, gdy później, przed ukaraniem sprawcy, to wynagrodzenie zostało już wypłacone, jak i przypadek niewypłacenia wynagrodzenia w momencie ukarania sprawcy czynu. W tej ostatniej sytuacji termin przedawnienia orzekania biegnie od momentu wypłacenia określonej należności. W konsekwencji sprawca czynu polegającego na długotrwałym niewypłacaniu pracownikowi wynagrodzenia może być z tego tytułu ukarany kilkakrotnie, przy uwzględnieniu odrębnych okresów czasowych niewypłacania danej należności. Taki przypadek nie będzie uzasadniał twierdzenia o ukaraniu dwukrotnie, czy więcej za ten sam czyn (T. M. Nycz, Kodeks pracy z komentarzem, Wydawnictwo Tarbonus sp. z o.o., Kraków-Tarnobrzeg 2011, s. 716, pkt 7). Oznacza to, że stan bezprawny istnieje cały czas, dopóki wynagrodzenie oraz ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy nie zostaną byłemu pracownikowi W. G. wypłacone.

Należy podkreślić, że również w przypadku art. 282 § 1 pkt 3 k.p., wykroczenie polegające na niewydaniu pracownicy W. G. świadectwa pracy jest wykroczeniem trwałym. Powiązany z przedmiotowym przepisem art. 97 § 1 k.p. stanowi, że w związku z rozwiązaniem lub wygaśnięciem stosunku pracy pracodawca jest obowiązany niezwłocznie wydać pracownikowi świadectwo pracy. Powołany przepis wskazuje także, że wydanie świadectwa pracy nie może być uzależnione od uprzedniego rozliczenia się pracownika z pracodawcą. Trafnie podnosi się w powołanym opracowaniu Kierownika Katedry Prawa Karnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, że przedmiotem społecznej szkodliwości zachowania opisanego w art. 282§1 pkt. 3 k.p. jest zaniechanie wydania świadectwa pracy, nie zaś powstrzymanie się od tego jedynie w wyznaczonym terminie; upływ tego terminu przesądza jedynie o tym, iż zachowanie to cechuje się bezprawnością. W konsekwencji oznacza to, że początkiem biegu terminu przedawnienia jest dopiero ustanie wskazanego w hipotezach analizowanych przepisów sprzecznego z prawem stanu rzeczy.

Kolejnym trafnie podniesionym przez skarżącego zarzutem jest bezpodstawne umorzenie postępowania w zakresie czynów zarzucanych obwinionemu w punktach 2, 3 i 4 wniosku o ukaranie. Przedstawiona w niniejszym uzasadnieniu charakterystyka wykroczeń trwałych opisanych w art. 282 § 1 pkt 1 i pkt 3 k.p. skutkuje uznaniem za niezasadne umorzenie postępowania przez Sąd I instancji. Przedawnienie karalności tych czynów jeszcze bowiem na nastąpiło. W konsekwencji Sąd Odwoławczy uchylił punkt II zaskarżonego wyroku i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Rejonowemu dla Krakowa - Krowodrzy w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Odwoławczy wyeliminował z opisu czynu przypisanemu obwinionemu w pkt I słowa „K. I. w okresie od dnia 30.08.2012 r. do dnia 30.04.2013 r.” Przedmiotowa zmiana opisu czynu wynika z upływu okresu przedawnienia karalności zachowania popełnionego na szkodę tego pokrzywdzonego, co nastąpiło z dniem 30 kwietnia 2015 roku. Rzeczona zmiana nastąpiła w wyniku stwierdzenia okoliczności, podlegającej uwzględnieniu z urzędu na podstawie art. 440 k.p.k. w zw. z 109 § 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia.

Następnym zasadnie podniesionym zarzutem skarżącego jest zarzut niewspółmierności orzeczonej obwinionemu kary za czyn przypisany mu w pkt I zaskarżonego wyroku. Kontrola odwoławcza w przedmiotowym zakresie doprowadziła do zmiany pkt I zaskarżonego wyroku w ten sposób, że Sąd Odwoławczy podwyższył wymierzoną obwinionemu grzywnę do kwoty 3000 zł. Należy zwrócić uwagę, że wymiar kary grzywny orzeczony przez Sąd I

instancji w wysokości 1000 zł stanowi dolną granicę ustawowego zagrożenia za wykroczenie opisane w art. 283 § 1 k.p. i jest nieadekwatny do stopnia społecznej szkodliwości czynu, stopnia winy obwinionego, taka sankcja nie byłaby zdadna do osiągnięcia celów kary w zakresie prewencji indywidualnej i generalnej. Przedmiotowy czyn stanowi jedno wykroczenie obejmujące rozciągnięte w czasie zachowanie na szkodę kilku osób. Pozostawienie kary w wysokości orzeczonej przez Sąd I instancji uzasadniałoby przekonanie, że prawo pracy nie działa skutecznie i można bez poważnych konsekwencji popełniać wykroczenia przeciwko pracownikom, które charakteryzują się znacznym stopniem społecznej szkodliwości. W związku z tym zasadne było podwyższenie wysokości orzeczonej kary grzywny za ten czyn, uwzględniając dokonaną przez Sąd Odwoławczy modyfikację jego opisu - do kwoty 3000 zł, biorąc pod uwagę stopień winy obwinionego, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu. Tak wymierzona kara zdadna jest do osiągnięcia celów kary w zakresie społecznego oddziaływania, uwzględnia też cele zapobiegawcze i wychowawcze w odniesieniu do obwinionego.

W wyniku kontroli odwoławczej należy przyznać rację skarżącemu zarzucającemu błędną datę zaskarżonego wyroku Sądu I instancji. Niniejszy błąd został naprawiony przez wydanie postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie, Wydział IX Karny z dnia 18 maja 2015 roku, sygn. IX W 1032/13/K, którym Sąd sprostował w zaskarżonym wyroku oczywistą omyłkę pisarską w tym zakresie.

Słusznie skarżący podniósł zarzut dotyczący wskazania trybu postępowania nakazowego w zaskarżonym wyroku. Wobec skutecznego wniesienia sprzeciwu (k. 47) od wyroku nakazowego Sądu z dnia 10 grudnia 2013 roku (k. 38) sprawa toczyła się w trybie zwyczajnym.

Sąd Odwoławczy nie podziela zarzutu skarżącego dotyczącego przewlekłości postępowania. Kontrola odwoławcza nie stwierdziła przeprowadzenia zbędnych czynności dowodowych. Nie można zgodzić się z argumentacją skarżącego w przedmiocie odraczania rozprawy. Czas pomiędzy poszczególnymi terminami rozprawy wynikał z potrzeby zawiadomienia stron o terminie rozprawy, wezwania świadków, dbałości o zebranie dowodów, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a także z organizacji pracy Sądu (w referacie sędziego przedmiotowa sprawa nie była jedyną, a pozostałe sprawy też musiały znaleźć się na wokandzie). Zatem nie budzi zastrzeżeń Sądu Odwoławczego poprawność procesowa Sądu I instancji w tym zakresie.

Poza wskazaną wyżej okolicznością podlegającą uwzględnieniu z art. 440 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 powołanego wyżej kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, nie zachodzą żadne inne okoliczności, podlegające uwzględnieniu z urzędu wymienione w art. 440 k.p.k., ani też nie zachodzą żadne okoliczności określone w art. 104 powołanego wyżej kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Z tych przyczyn Sąd Odwoławczy na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 powołanego wyżej kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia:

I. zaskarżony wyrok zmienił w ten sposób, że:

4. w punkcie I z opisu czynu eliminuje słowa „K. I. w okresie od dnia 30.08.2012 r. do dnia 30.04.2013 r.” i podwyższa wymierzoną oskarżonemu grzywnę do kwoty 3000 zł (trzech tysięcy złotych),

5. uchyla punkt II zaskarżonego wyroku i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Rejonowemu dla Krakowa - Krowodrzy w Krakowie do ponownego rozpoznania,

6. w punkcie III obniża zasądzoną na rzecz Skarbu Państwa kwotę do 100 (stu) złotych i określa, że stanowi ona zryczałtowane wydatki za postępowanie przed Sądem pierwszej instancji oraz uchyla rozstrzygnięcie zawarte w tym punkcie o obciążeniu Skarbu Państwa kosztami postępowania w części umarzającej,

II. w pozostałym zakresie przedmiotowy wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 50 (pięćdziesiąt) złotych tytułem zryczałtowanych wydatków za postępowanie odwoławcze oraz kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem opłaty za obie instancje.

W zakresie orzeczenia o kosztach w powołanym wyżej pkt III zaskarżonego wyroku Sąd Odwoławczy na podstawie art. 119 k.p.s.w. w zw. z art. 627 k.p.k. w zw. z § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 2001 r. w sprawie wysokości zryczałtowanych wydatków postępowania oraz wysokości opłaty za wniesienie wniosku o wznowienie postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2001 roku, nr 118, poz. 1269), obniżył zasądzoną na rzecz Skarbu Państwa kwotę do 100 złotych i określił, że stanowi ona zryczałtowane wydatki za postępowanie przed Sądem pierwszej instancji oraz uchylił rozstrzygnięcie zawarte w tym punkcie o obciążeniu Skarbu Państwa kosztami postępowania w części umarzającej. Ponadto na podstawie art. 635 k.p.k. i art. 627 k.p.k. w zw. 119 k.p.s.w. w zw. z § 3 cytowanego wyżej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 2001 r. zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 50 złotych tytułem zryczałtowanych wydatków za postępowanie odwoławcze oraz na podstawie art. 8 i 10 w zw. z art. 3 ust. 1 w zw. z art. 21 pkt. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych o opłatach w sprawach karnych (t.j. Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 z późn. zm.) kwotę 300 zł tytułem opłaty za obie instancje.

Oskarżycielka posiłkowa wniosła na rozprawie apelacyjnej o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów podróży w obie strony w łącznej kwocie 28 zł. Ponieważ sprawa w zakresie czynów popełnionych na jej szkodę, zarzucanych w pkt 2, 3 i 4 wniosku o ukaranie będzie ponownie toczyć się przed Sądem Rejonowym, wobec uchylenia wyroku w tym zakresie, Sąd I Instancji wydając kończące rozstrzygnięcie, orzeknie w tym przedmiocie.

SSO Jadwiga Żmudzka